

Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright
Thạc sĩ Chính sách công
Niên khóa 2014-2016
Học kỳ Thu

Đề cương môn học
Luật và chính sách công

Nhóm giảng viên

Giảng viên: Phạm Duy Nghĩa Email: nghiapd@fetc.vnn.vn
Trợ giảng: Nguyễn Thị Hồng Nhung Email: m4.nhungnth@fetc.edu.vn

Giờ lên lớp: Thứ Ba 8.30 – 10.00
Thứ Năm 8.30 – 10.00
(13/1; 15/01/2015): 8.30-11.45; 13.30 – 17.00

Giờ tiếp học viên:

	<i>Thứ Hai</i>	<i>Thứ Ba</i>	<i>Thứ Tư</i>	<i>Thứ Năm</i>	<i>Thứ Sáu</i>
Phạm Duy Nghĩa		13.30-15.00		13.30-15.00	
Ng. T. Hồng Nhung	15.00-16.30		15.00-16.30		

Tổng quan

Luật pháp là một thể chế xã hội cổ kính như chính lịch sử loài người. Từ Tây Âu, Bắc Mỹ tới Đông Á, pháp luật minh bạch, bảo đảm tự do cho người dân và ràng buộc trách nhiệm của chính quyền, đã làm cho hành vi can thiệp của nhà nước vào nền kinh tế có thể tiên liệu được. Vì lẽ đó, pháp luật đã trở thành một thể chế không thể thiếu giúp xã hội ổn định và phát triển.

Ở Việt Nam, từ khi thực hiện Đổi mới cho đến nay, pháp luật cũng có một vai trò quan trọng khơi thông các nguồn lực phát triển. Một hệ thống pháp luật ngày càng hoàn thiện đã góp phần tạo ra những đổi thay đáng kể trong đời sống kinh tế, chính trị và xã hội. Cam kết xây dựng một chế độ pháp quyền thượng tôn pháp luật, các chính sách công được xây dựng, ban hành và tổ chức thực hiện với những quy trình ngày càng trở nên công khai, có sự tham gia rộng rãi và tích cực hơn của người dân.

Môn học *Luật và chính sách công* thảo luận mối quan hệ giữa pháp luật và chính sách công. Được thiết kế gồm hai phần, phần thứ nhất cung cấp các quan niệm và khung lý thuyết để tìm hiểu chức năng xã hội của luật pháp, tầm quan trọng của pháp luật đối với phát triển, quy trình lập pháp và thảo luận các phương pháp đánh giá chất lượng pháp luật. Phần thứ hai áp dụng khung lý thuyết đó vào một số lĩnh vực pháp luật nền tảng cho nền kinh tế thị trường, tập trung vào pháp luật về tài sản, pháp luật về hợp đồng và pháp luật giải quyết các tranh chấp, xác lập công lý giữa các chủ thể trên thị trường.

Học viên sẽ được giới thiệu những quan niệm, khung lý thuyết để phân tích và đánh giá hệ thống pháp luật. Qua các lĩnh vực pháp luật minh họa và các thảo luận tình huống, học viên sẽ làm quen dần với các công cụ và kỹ năng đánh giá mối quan hệ giữa chính sách công và hệ thống pháp luật trong những chuyên ngành, lĩnh vực hẹp mà các nhà quản lý công phải đang phải đối mặt.

Mục tiêu của môn học

Kết thúc môn học này, học viên sẽ có khả năng tốt hơn để:

- Thảo luận về vai trò của hệ thống pháp luật đối với các chính sách công, đặc biệt là góp phần xây dựng một nhà nước mạnh, hiệu năng,
- Nhận biết những quy luật trong quy trình lập pháp và mối quan hệ giữa chính sách công và luật pháp được thể hiện trong quy trình lập pháp,
- Phát triển những quan niệm, phương pháp và kỹ năng cần thiết để đánh giá chất lượng pháp luật trong tương quan với một lĩnh vực chính sách công cụ thể như đảm bảo quyền tài sản cho người dân, tự do kế hoạch, tự do cạnh tranh, giúp người dân tiệm cận công lý trong những trường hợp có xung đột lợi ích.

Các yêu cầu đối với môn học

Học viên được yêu cầu đọc trước các bài đọc, bài giảng, văn bản pháp luật đã được gợi ý, tham gia thảo luận trên lớp và tham gia vào một nhóm nghiên cứu. Việc đánh giá học viên bao gồm 03 phần với tỷ trọng chấm điểm dưới đây, sẽ không có kỳ thi cuối kỳ cho môn học này:

1. Bài tóm tắt các bài đọc hàng tuần (05 bài):	40%
2. Thuyết trình và báo cáo nhóm (03 báo cáo ngắn, 1 báo cáo cuối):	40%
3. Tham gia thảo luận trên lớp:	20%

1) Bài tóm tắt các bài đọc hàng tuần, 40 % tổng số điểm

Sau mỗi tuần học, học viên phải nộp một bản thảo luận không quá 700 từ về những vấn đề nêu trong bài đọc bắt buộc. Bản thảo luận phải được nộp cả bản in (tại hòm thư của lớp trong phòng máy) và bản điện tử (theo quy định của Trường) trước 8.20 sáng thứ 3 hàng tuần. Có tổng cộng 05 bài tóm tắt các bài đọc hàng tuần.

2) Thuyết trình và báo cáo nhóm, 40 % tổng số điểm

Đề áp dụng kiến thức học được vào thực tế ngành hay lĩnh vực học viên đang công tác, các học viên phải tự lựa chọn để tham gia vào 12 nhóm nghiên cứu, mỗi nhóm gồm không quá 5 người. Mục đích của nhóm là hoàn thành một báo cáo ngắn đánh giá tình hình ban hành và thực hiện pháp luật, dự báo những thời cơ, thách thức xây dựng pháp luật trong một chuyên ngành/lĩnh vực quản lý nhà nước hẹp mà các thành viên của nhóm quan tâm. Qua việc tham gia nhóm, học viên thảo luận vai trò của pháp luật đối với phát triển, xác định những đổi thay pháp luật cần thiết nhằm đảm bảo cho sự can thiệp và điều tiết hiệu quả của nhà nước trong lĩnh vực hẹp đã chọn. Tiến độ làm việc nhóm theo kế hoạch như sau:

09/12/2014: Các nhóm nộp Bản đăng ký đề tài và phân công trách nhiệm (Lập danh sách, tên lĩnh vực được chọn, phân công trách nhiệm, dự kiến mục đích nghiên cứu (không quá 02 trang).

18/12/2014: Các nhóm nộp Đề cương sơ bộ đánh giá thực trạng pháp luật ngành, lĩnh vực đã chọn (không quá 02 trang)

30/12/2014: Các nhóm nộp Báo cáo sơ bộ tập hợp các vấn đề phân tích, đánh giá pháp luật, các phác thảo dự kiến được sửa đổi hoặc ban hành mới trong ngành đã chọn và tiêu chí thảo luận (không quá 03 trang).

Sáng và chiều hai ngày 13/01 và 15/01/2015: Thuyết trình của các nhóm, mỗi nhóm có khoảng 60 phút, trong đó phần thuyết trình không quá 20 phút, sau đó có 30 phút cho bình luận, hỏi đáp, và 10 phút cho đánh giá của cả lớp và nhóm giảng viên.

27/01/2015: Nộp Báo cáo đánh giá quá trình xây dựng và thực hiện pháp luật trong ngành đã chọn, (không ngắn hơn 10 trang, độ dài tối đa không hạn chế, gồm phần tóm tắt và nội dung chi tiết).

Quy định về nộp các bản đăng ký, đề cương, báo cáo sơ bộ và báo cáo cuối cùng giống như bản thảo luận hàng tuần.

Nhóm giảng viên cũng sẽ có mặt trong giờ tiếp học viên để tư vấn thêm cho tiến trình của dự án nhóm. Việc đánh giá học nhóm được cho thành một điểm với phân bổ tỷ trọng như sau: (i) chấp hành đúng tiến độ 10%, (ii) nội dung các phần việc nộp theo tiến độ 10%, (iii) thuyết trình báo cáo, bao gồm cả trả lời câu hỏi trên lớp 50%, (iv) nội dung báo cáo cuối cùng 30%.

3) *Chuẩn bị và tham gia thảo luận ở lớp, 20 % tổng số điểm.*

Môn học này kết hợp thuyết giảng và phân tích tình huống. Học viên sẽ được cung cấp một phần của tập bài giảng và 05 tình huống thảo luận, số giờ thảo luận tình huống tăng dần vào cuối khóa học. Học viên sẽ được đánh giá thông qua quá trình chuẩn bị đọc tài liệu và thảo luận về tình huống trên lớp.

Tài liệu cho môn học

Tài liệu bắt buộc:

1. Barry R Weingast (Stanford University) 2010, *Why Developing Countries Prove So Resistant to the Rule of Law*, in James J. Heckman, Robert L. Nelson, Lee Cabatingan, *Global Perspectives on the Rule of Law*. (New York: Routledge-Cavendish, 2010)
2. C. Milhaupt, K. Pistor, *Law and Capitalism*, University of Chicago, 2008, đặc biệt là phần Giới thiệu, và 6 chương sau đây: 1, 2, 6, 7, 9, 10. (dưới đây viết tắt là: Milhaupt et al.).
3. Ann Seidman, Xem xét dự án luật: Cẩm nang cho các nhà lập pháp, NXB CTQG, HN, 2004
4. Truong Thien Thu, Ranjith Perera, *Intermediate levels of property rights and the emerging housing market in HCM City, Vietnam*, *Land Use Policy* 28 (2010) 124-138 – có bản dịch
5. Cộng đồng các nhà tài trợ, *Báo cáo phát triển Việt Nam 2010: Thể chế hiện đại*, Chương 5, tr 85-103, có trong thư viện FETP
6. Tom Ginsburg, *Judicial Independence in East Asia: Lessons for China*, in Randall Peerenboon, *Judicial Independence in China*, Cambridge University Press 2010, pp 247-259
7. Randall Peerenboon, *Báo cáo nghiên cứu về quản lý tòa án ở Trung Quốc*, UNDP-Ban chỉ đạo cải cách tư pháp, 2011 (tài liệu chưa công bố) – E/V
8. Phạm Duy Nghĩa (PDN), *Giáo trình Pháp luật đại cương*, NXB CAND 2011
9. Thái Vĩnh Thắng, *Tư tưởng lập hiến ở Việt Nam trước Cách mạng Tháng Tám năm 1945*, NNPL 11/2011

Văn bản pháp luật (không cần in, học viên tự tải về và đọc trên máy):

- HP 2013
- BLDS 2005
- LĐĐ 2013
- Luật Ban hành VBQPPL 2008
- Các văn bản pháp luật chuyên ngành khác (theo từng bài giảng)

Tài liệu đọc thêm (không cần in, học viên tự tải về và đọc trên máy):

- OECD 2005, *Guidelines on Corporate Governance of State Owned Enterprises*

- Bộ Tư pháp (2011), *Sổ tay soạn thảo, thẩm định, đánh giá tác động của VBQPPL*, NXB Tư pháp 2011
- UNDP/Ủy ban trao quyền pháp lý cho mọi người, *Pháp luật cho mọi người*, NXB Tư pháp, HN 2011 (sách dịch từ tiếng Anh), **Tập I**.
- UNDP and VN Supreme Court, (Bath and Biddulph), *Research Studies on the Organization and Function of the Justice System in Five Selected Countries*, 2010
- WGI: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>
- Nguồn văn bản, bản án online miễn phí:
- Chính phủ: <http://vanban.chinhphu.vn/portal/page/portal/chinhphu/hethongvanban>
- Công báo Chính phủ: <http://congbao.chinhphu.vn/>
- Quốc hội: cơ sở dữ liệu luật Việt Nam: <http://vietlaw.gov.vn/LAWNET/>
- Bộ Tư pháp, văn bản luật: <http://www.moj.gov.vn/pages/vbpq.aspx>
- Các bản án đã công bố: www.vibonline.com.vn
- Dự thảo luật: <http://duthaoonline.quochoi.vn/> ; www.vibonline.com.vn
- Tạp chí Nghiên cứu lập pháp: <http://www.nclp.org.vn/>

Lịch học, Nội dung và Bài đọc

<p>25/11</p>	<p>Giới thiệu môn học: Pháp luật và chính sách công</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mong đợi với môn học - Giới thiệu môn học - Tổng quan về những thách thức đối với nhà nước và pháp luật <p>Tình huống 1: Cai nghiện bắt buộc</p>
<p>27/11</p>	<p>Tổng quan về pháp luật và phương pháp nghiên cứu luật học</p> <ul style="list-style-type: none"> - Khái niệm pháp luật, hệ thống pháp luật, nguồn luật - Chức năng xã hội của luật pháp - Các lý thuyết nghiên cứu luật pháp <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PDN 9-42 - Milhaupt at al: Phần Giới thiệu - Peerenborn <i>Báo cáo nghiên cứu về quản lý tòa án ở Trung Quốc</i>, UNDP-Ban chỉ đạo cải cách tư pháp, 2011, trang: 1-35 - Đọc thêm: Phạm Duy Nghĩa, Phương pháp nghiên cứu luật học, Chương 2, NXB Công An Nhân dân, 2014
<p>02/12</p>	<p>Pháp luật và phát triển</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vai trò của pháp luật - Luật và kinh tế <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PDN 43-87 - Milhaupt at al: Chương 1-2
<p>04/12</p>	<p>Pháp luật và phát triển: Kinh nghiệm Đông Á</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tình huống Nhật Bản

	<ul style="list-style-type: none"> - Tình huống Hàn Quốc - Tình huống Trung Quốc <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Milhaupt at al: Chương 5-7
09/12	<p>Tổng quan về Luật hiến pháp</p> <ul style="list-style-type: none"> - Chủ quyền nhân dân - Chủ nghĩa lập hiến - Bảo vệ hiến pháp <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Weingast (2010) - PDN 88-135 - Thái Vĩnh Thắng (2011): <i>Tư tưởng lập hiến ở VN trước Cách mạng tháng 8 năm 1945</i> - HP 2013
11/12	<p>Quy trình lập pháp</p> <p>Sáng kiến lập pháp, Xác lập ưu tiên, soạn thảo và ban hành</p> <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seidman (2004) <i>Xem xét dự án luật</i>, Chương 1-4 - Milhaupt at al: Chương 9 - PDN 136-154 - VBPL: Luật Ban hành văn bản QPPL 2008 (Dự thảo Luật sửa đổi)
16/12	<p>Cải cách pháp luật: Đánh giá chất lượng văn bản pháp luật</p> <p>Các tiêu chí và phương pháp đánh giá pháp luật</p> <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seidman 2004, Chương 5-9 - Milhaupt at al: Chương 10 - PDN 155-165
18/12	<p>Tổng quan về luật tài sản: Luật đất đai</p> <p>Tình huống 2: Tranh chấp đất đai ở các lâm trường</p> <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Truong Thien Thu, Ranjith Perera (2010) - PDN 166-195 - VBPL: BLDS 2005, LĐĐ 2003 - Đọc thêm: UNDP, Trao quyền pháp lý, Tập I
23/12	<p>Phi tập trung hóa quyền tài sản: Thực thi QSH tại DNNN</p> <p>Tình huống 3: Vinashin</p> <p>Bài đọc:</p> <ul style="list-style-type: none"> - PDN 196-219, - Phạm Duy Nghĩa (2014): <i>Tái cấu trúc tập đoàn và DNNN: Một góc nhìn từ cải cách thể chế và pháp luật</i>, - Văn bản: Luật Đầu tư công 2014 - Đọc thêm: OECD 2007: Hướng dẫn về quản trị DNNN

30/12	Tổng quan về pháp luật cạnh tranh <i>Tình huống 4: Vinapco</i> Bài đọc: <ul style="list-style-type: none">- PDN: Tổng quan về LCT- Văn bản: Luật Cạnh tranh 2004
06/01/15	Tiệm cận công lý (1): Tổng quan về giải quyết tranh chấp <i>Tình huống 5: Vedan</i> Bài đọc: <ul style="list-style-type: none">- WB, VDR 2010, (<i>Báo cáo phát triển Việt Nam 2010: Thử chế hiện đại</i>) Chương 5, tr 85-103- PDN 265-289- Văn bản: BLDS 2005, Luật bảo vệ môi trường 2005- Đọc thêm: UNDP-VN Supreme Court 2010
08/01/15	Tiệm cận công lý (2): Tổng quan về luật tố tụng và hệ thống tòa án ở Việt Nam <i>Tình huống 6: Vụ án Bà Ba Sương</i> Bài đọc: <ul style="list-style-type: none">- Tom Ginsburg, <i>Judicial Independence in East Asia: Lessons for China</i>, in Randall Peerenboom, <i>Judicial Independence in China</i>, Cambridge University Press 2010, pp 247-259- Văn bản: HP 2013, Dự thảo Luật tổ chức tòa án nhân dân
13/01-S	08.30-11.45: Thuyết trình nhóm 01- 03
13/01-C	13.30-17.00: Thuyết trình nhóm 04 – 06
15/01-S	08.30 -11.45: Thuyết trình nhóm 07- 09
15/01-C	13.30-17.00: Thuyết trình nhóm 10 -12